

Historie a současnost obyčtovské farnosti

I. Kalendárium

1221 - konec páté křížové výpravy, **1229** - konec šesté křížové výpravy. Po jedné z těchto výprav byl dle legendy o Mikuláši Smilovi, pánu z Obyčtova, postaven zdejší původní patrně vrcholně gotický mariánský poutní kostel (existence obyčtovské duchovní správy kněžími johanitského - maltézského - řádu ze Starého Brna je doložena ještě před příchodem cisterciáků do Žďáru v roce 1234).

1251 - cisterciáci přenesli z mateřského kláštera na Zelené hoře u Nepomuku do kláštera žďárského milostnou sošku Panny Marie, tzv. "Studniční", jejíž kopie se později stala středem mariánské úcty v obyčtovském kostele (*obr. 12*).

1341 - z tohoto roku je dochovaná listina, písemně dosvědčující existenci obyčtovské fary. Farářem ve vesnici Ubeč (Obyčtov) je zde uváděn Konrád.

1516 - duchovní správu v Obyčtově přebírají od johanitů žďárští cisterciáci výměnou za cisterciácké Hrušky u Slavkova.

1550 až 1625 - zdejší faru vedou protestanté.

1625 - obyčtovský kostel se stal filiálním kostelem fary žďárské, fara v Obyčtově zanikla.

1672 - znovuvysvěcení kostela.

1733 - podle matriky se ve zdejším kostele v listopadu toho roku konal svatební obřad.

kolem r.1734 - na místě starého vystavěn nový kostel rozhodnutím opata žďárského kláštera Václava Vejmluvy (*obr. 2*). Projektantem byl Jan Blažej Santini - Aichl.

- na hlavní oltář opatem Vejmluvou umístěna socha Panny Marie (*obr. 12*) - kopie gotické dřevořezby Panny Marie "Studniční" ze žďárského kláštera.

- kostel má dva postranní oltáře s obrazy Navštívení Panny Marie, sv. Jana Křtitele a sv. Josefa od malíře Kautsche z Polné.

1784 - zrušení právě vyhořelého žďárského cisterciáckého kláštera

- obyčtovskému kostelu byla darována kazatelna z vyhořelého kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (*obr. 14*).

- Josef II. znovuzřídil obyčtovskou faru, k níž patřily vesnice Hodiškov, panský dvůr Suky a filiální Ostrov a Sazomín. Prvním duchovním se zde stal cisterciák z vyhořelého a zrušeného žďárského kláštera, jistý P. Quido Schöbl.

- pořízena křtitelnice z modrého mramoru i s víkem se soškou sv. Jana Křtitele (*obr. 15*).

1791 - vystavěna fara pod č. 47. Předtím bydlel farář v domě č. 26, kooperátor u sedláka Josefa Straky v domě č. 2.

1798 - zboření původní sakristie, na jejímž místě vystavěna masivní čtyřboká zvonice věž s hodinami od Lamberského, zámečnicka v Bobrové. Na věž umístěny 3 zvony, které bývaly na dřevěné věži před kostelem naproti stavení č. 1.

1810 - dne 29. května toho roku byl stržen dřevěný kůr, obíhající okolo celé lodi kostela, místo něj postaven zděný - hudební.

- dne 16. srpna byly zhotoveny a postaveny varhany i s pedálem na náklad Náboženského fondu od Ignáce Horáka, varhanáře v Kutné Hoře v Čechách. Staré někdejší kostelní varhany byly prodány do Pavlova, filiálního kostela radostínského, a výnos z tohoto odevzdán k rukám Náboženského fondu.

1813 - vysázeny javory před kostelem.

1821 - úprava původního hlavního oltáře.

1822 - pořízen Boží hrob.

1829 - zbořeny dvě postranní kaple u presbytáře.

1832 - pořízeny P. Josefem Poppem postranní oltáře.

1834 - kostel uvnitř vybílen a opraven.

1837 - oprava varhan od p. Františka Svítla, varhanáře z Nového Města.

1846 - dvě věžičky nad Božím hrobem a nad schodištěm kůrovým sneseny a jen malé stříšky za to udělány a zrovna tak nad měchy k varhanům stříška zjednodušena a kulaté okno napolovic zazděno (*obr. 3 a 4*).

- pokrytí střechy kostela šindelem, pořízeno 6 nových oken, kostel zvenčí obílen.
- pokrytí střechy márnice a kostelní zdi šindelem.
- oprava věžních hodin.

1847 - namalováno 14 obrazů křížové cesty. Autorem je František Hartmann, malíř v Třebíči.

1850 - 18.března zavěšen a 19.března posvěcen nový obraz sv. Josefa a Nejsvětější Trojice. Autorem je p. Karel Kasal, malíř z Polné.

- oprava měchů varhan.
- pozlacen rám obrazu sv. Jana Křtitele.
- opraven oltář.

1851 - vystavěl farář studnu, takzvanou "Šírokou", pod svou zahradou a nad ní letohrádek a v něm místo na pumpu.

1854 - kostel uvnitř vybílén, dána nová podlaha ze čtvercových kamenů, na kůru prkenná.

1855 - štafírován hlavní oltář štafírerem Janem Kandusem z Nové Říše.

- postavena kaplička Neposkvrněného Početí Panny Marie u Ostrova.

1856 - štafírována kazatelna a postranní oltář sv. Jana Křtitele.

- farář dal udělat pět nových lavic pro kostel, čtyři dolů do lodi, jednu na kůr.

1863 - oprava věžních hodin hodinářem ze Zámku Žďáru.

- kostel zevně obílen.

1869 - v červenci byl kostel uvnitř na náklad farníků čerstvě vybílén.

- oprava věžních hodin hodinářem ze Zámku Žďáru.

1870 - oprava věže, pozlacení hvězdy od p. Kunta z Polné, na věž umístěn hromosvod.

1875 - oprava hodin a varhan.

1877 - namísto původního hlavního oltáře (*obr. 8*) umístěn velký oltářní obraz Navštívení Panny Marie. Autorem je p. Zelený, malíř z Polné. (*obr. 9*)

- obnovení a pozlacení kazatelny, malých oltáříků a křtitelnice.

- kostel uvnitř i zvenku vybílén.

1885 - kostel uvnitř vyčištěn, dlažba kamenná a cihlová v presbytáři vyměněna za cementové bílo-černé kostkové dlaždičky, kamenné dlaždice z presbytáře byly vsazeny místo vydrolených dlaždic cihlových na volné prostoře mezi lavicemi a presbytářem.

1887 - spadla hvězda s hromosvodem z věže.

- vazba věže je nahnutá, čepy uhnily, následkem toho nachýlila se střecha věže na severní stranu - vrchol asi o 1 metr od osy.

1888 – zhotovena nová helma věže kostela dle plánů arch. Aleše Linsbauera z Hodiškova (*obr.4*)

- polední strana kostelní byla pokryta šindelem.

- vyměněny zhnílé krovy nad varhanami novými.

- do kostela pořízeny varhany o 10 registrech, které dp. farář Opatovský P. František Padalík z kostela brtnického zakoupil, připlativ p. Josefu Votrubovi, varhanáři z Počátek, na zdejší chatrné varhany 350 zl. Svěcení jich vykonal dp. arcikněz Velkomeziříčský u přítomnosti dp. děkana Měřínského, Želetavského, far. Žďárského Jos. Černohorského, far. Vsetínského Ant. Brabence, far. Ostrovského Karla Krčála a p. Herm. Wollmanna, patr. zástupce - dne 28.září 1888.

1897 - z 9. na 10. června toho roku došlo k požáru kostela. Mimo chrám, který byl velmi poškozen, byla zničena fara i škola. Dále vyhořely statky č. 1 a 2 a přilehlé domky. (*dle Jednacího protokolu obce Obyčtov založeného v r.1850*)

1907 - dne 11.května zničil požár střechu kostela i věže se vším trámovím (*obr. 5*). Též zvony

ve věži a hodiny byly ohněm zničeny. Nato kostel pokryt železným pozinkovaným plechem.

- týmž požárem byla též zničena fara, škola, obecní kovárna a více jiných budov.

- do věže koupeny nové hodiny od Arnošta Diepolda, zvonaře na Starém Městě Pražském.

- věž opatřena novou bání ze železného pozinkovaného plechu, na jejímž vrcholku byla připojena pozlacená hvězda s hromosvodem.

1908 - ulity 4 nové zvony od Arnošta Diepolda, zvonaře na Starém Městě Pražském.

1910 - výmalba kostela, úprava a pozlacení oltářů, kazatelny, varhan a křtitelnice.

1917 - dne 21.května odebrány a 26.května 1917 odvezeny k válečným účelům 2 zvony a sice zvon velký ve váze 827 kg a umíráček (32 kg).

- 16.srpna 1917 odebrán další zvon o váze 357 kg.

1925 - opraven kostel, věž a hřbitovní zeď zvenčí novou omítkou a žlutým nátěrem.

1927 - pořízeny od firmy N. Manoušek a spol., zvonárna v Brně - Husovicích, 2 nové zvony ve váze 800 kg (velký zvon) a 30 kg (umíráček) (*obr. 21, je zde dodnes*) jako náhrada za zvony ve válce odňaté. Zvony posvěceny 14.8. 1927.

1931 - olíčení očištění a vyspravení oltářů

- zavedení elektrického osvětlení do kostela a farní budovy

- oprava maleb a nové malby

1934 - zeď kolem hřbitova olíčena

- opravy okapních žlabů kostela

1942 - na Zelený čtvrtek odebrány k válečným účelům 3 zvony a ponechán pouze umíráček. Váha zvonů 800 kg, 357 kg, 192 kg.

1951 - budování nového hřbitova, který převzal do správy MNV Obyčtov.

- zhotoveny prozatímní varhany firmou Organa z Kutné Hory (*obr. 19*).

1954 - uzavřen starý hřbitov pro pohřbívání, poslední pohřeb 13.4. 1954 p. A. Ostré, vdovy po řídícím učiteli.

- dokončena výstavba nového hřbitova, vysvěcení, první pohřeb 25.5. 1954 p. Josefa Pivničky ze Suků č.9.

1958 až 1961 - rekonstrukce hlavního oltáře arch. Kotrbou (*obr. 11*). Trosky původního oltáře se nacházejí v Okresním muzeu ve Žďáře nad Sázavou.

1960 - pořízeny dva nové zvony s elektrickou automatizací, ulité v České, malý zvon Maria o váze 3q, velký zvon Cyril a Metoděj o váze 4q. (*obr. 22*)

1964 - postaveny dvě boční kaple u presbytáře kostela, zbořené v r. 1829 (*obr. 7*).

- omítka kostela byla otlučena a znovu nahozena.

1967 – dle návrhu brněnského architekta Augustina Žláblka obnoven kůr obíhající okolo lodi kostela podobně jako starý dřevěný kůr, který byl stržen v r. 1810 a byl místo něj vystavěn zděný - hudební - pouze v zadní části kostela.

- nová ocelová konstrukce tribuny a realizace Ing. Vojtěchem Lachmmanem, dřevěné části tribuny a její štafáž provedl Průmyslový podnik Telč, řezby restaurátor Vaněk z Brna.

1969 – dle návrhu arch. Žláblka vyrobena Průmyslovým podnikem Telč nová skříň k varhannímu nástroji postavenému v r. 1951. Řezby opět provedl restaurátor Vaněk z Brna. (*obr. 20*)

- kůr pod varhanami byl zpevněn.

60.léta 20.stol – posouzení trhlín vítězného oblouku prof. Ing. Cigánkem a jejích injektáž Ing. Vojtěchem Lachmmanem s Priemstavu v Brně

- renovace sakristie, zdvojení oken kostela.

- stažení klenby, odlehčení vazby kostela p. Karlem Hrnčířem z Obyčtova.

- postaveno zasklené závětří u hl. vchodu.

- zhotoveny osvětlovací lustry.

- pořízeny pilíře pod sochy po stranách hlavního oltáře.

- vyrobeny nové zpovědnice.

- kolem kostela byla vybudována kanalizace a byly vydlážděny chodníky.

- starý hřbitov byl upraven na parčík a zdi zvenku byly omítány.

- dvakrát byly natřeny plechové střechy kostela a věže.

- zhotoveny nové ciferníky věžních hodin.

1975 až 1977 - přestavba farní budovy - podsklepení, omítky.

1977 - v kostele byly otlučeny, odizolovány a nahozeny zdi do výše 1 m.

- stará dlažba v kostele byla zalita asfaltem, byla položena asfaltová lepenka a na takto odizolovanou podlahu byla položena nová podlaha - Vratčanský vápenec.

- kostel 4x vybělen.

- byly opraveny a obíleny zdi kolem starého hřbitova.

1978 - kostel byl 3x vyličen vápnem, do něhož přidáno asi 30 kg bílého omyvatelného latexu.

- oprava elektroinstalace v kostele p. Zdeňkem Strakou z Vatína.

1993 - 4.července byla na objednávku zdejšího faráře P. Josefa Hložka provedena ing. Zdeňkem Hromádkou, varhanářem z Frýdku-Místku, revize varhan a doporučena alespoň nejnutnější částečná, nejlépe však celková oprava varhan.

1998 až 2003 - nová fasáda kostela.

- stromy v okolí kostela ořezány, zhnílé skáceny.

- hřbitovní zeď okolo kostela otlučena a nově nahozena.

2005 - pořízeno nové ozvučení kostela a číselník.

2006 - nová silnice pod kostelem

- provedena opakovaná revize varhan, varhanáři doporučena nezbytná rekonstrukce. Dne 22.října zahájena veřejná sbírka obyčtovské farnosti za účelem rekonstrukce varhan.

II. Obyčtovský kostel

KOSTEL - původní, patrně vrcholně gotického slohu, byl vystavěn před rokem 1234 - dle pověsti Mikulášem Smilem, pánem z Obyčtova. Od počátku byl jistě místem

poutním, zasvěcený byl Panně Marii. Kostel byl spojen s farou, hospodářská budova stála stranou proti selským domům Kříže č.1 a Straky č.2. Hřbitov ležel nad kostelem. Historicky doloženou duchovní správu zde vedli kněží johanitského řádu ze Starého Brna, od r.1516 cisterciáci a v letech 1550 - 1625 protestanté. Ve 30-leté válce (1618-1648) byl kostel patrně velmi poškozen nebo vypálen, roku 1672 však byl znovu vysvěcen, duchovní správa byla obstarávána z Města Žďáru.

- nový kostel byl vystavěn na místě starého rozhodnutím opata žďárského cisterciáckého kláštera Václava Vejmluvy (*1670, + 17.3. 1738) (*obr. 2*) kolem roku 1734 . Projektantem byl Vejmluvův "dvorní" architekt italského původu Jan Blažej Santini - Aichl (* 4.2. 1677, + 7.12. 1723), provádějícími staviteli po Santiniho smrti mohli být František Witinhofer, brněnský stavitel František Benedikt Klíčnický nebo snad stavitel prelatury žďárského kláštera F.M.Kaňka.

Kostel, zasvěcený Navštívení Panny Marie, je vystavěn ve slohu barokním, má podobu želvy: obdélníková loď se skosenými rohy představuje želví tělo, nárožní čtvercové kaple - nohy, mělký presbytář se seříznutými východními rohy - krk, polygonální sakristie - hlavu a západní kaple, předsíň - ocas želvy. Želva symbolizuje stálost ve víře, latinské "testudu" znamená nejen želvu, ale i záštitu. Želva přešla také do křesťanství z antiky jako symbol dobré manželky (mlčenlivost - želva nemá jazyk, věrnost domovině - želva neopouští svůj krunýř). (*obr. 1*)

Mohutná věž byla po zboření původní sakristie vystavěna až v roce 1798, stejně jako márnice a hřbitovní zeď kolem kostela.

Dvě boční kaple u presbytáře byly v r. 1829 zbořeny, opět vystavěny v r. 1964. Nad všemi bočními kaplemi dnes chybí původní věžičky, stržené v r. 1846. (*obr. 3, 4, 6 a 7*)

Duchovní správa zde byla znovu obnovena v roce 1784.

HLAVNÍ OLTÁŘ - v dnešní podobě byl rekonstruován v letech 1958 až 1961 architektem Kotrbou a má připomínat stav před rokem 1877 (*obr. 8*), kdy byl původní oltář (jeho trosky jsou umístěny v Okresním muzeu ve Žďáře nad Sázavou) nahrazen velkým oltářním obrazem Navštívení Panny Marie od malíře Zeleného z Polné (*obr. 9*). Tento obraz byl prodán do Předína u Jihlavy.

Nynější hlavní oltář (*obr. 11*) je umístěn v presbytáři čtvercovitého půdorysu se skosenými východními rohy na suppedaneu ve výši dvou stupňů (schodů). Sokl je z umělého mramoru, barvy šedozelené, menza má rozměry 275 x 83 cm ve výši 98 cm od suppedanea.

Ve středu v šířce 130 cm je věžovité uspořádání dvou svatostánků, spodní dvoudveřový, otvírací, pro uložení ciboria, vyšší otáčivý pro výstav Nejsv. Svátosti. Celek končí homolovitým zakončením v půli zdobeným římsou. Po boku splývají sloupovité

ozdoby, dole zavínuté, na nichž jsou dvě bílé zlatem zdobené kadidelnice s ohněm, vedle volut pak dvě sochy andělů, po jednom z každé strany.

Nad homolovitým zakončením svatostánků je baldachýnová výzdoba pro umístění dřevěné sochy Madony s Děťátkem (*obr. 12*), která je kopií tzv. "Studniční" Panny Marie - gotické dřevořezby z konventního kostela Nanebevzetí Panny Marie ve Žďáře, kterou tam v r. 1251 přinesli cisterciáci z mateřského kláštera na Zelené Hoře u Nepomuku. Tato socha byla do obyčtovského kostela umístěna opatem žďárského cisterciáckého kláštera Václavem Vejmluvou, který k ní choval velkou úctu a dle pověsti se mu před ní při modlitbě dostalo uzdravení z krčního neduhu, pro nějž měl být propuštěn z noviciátu, jak je to zapsáno ve výpisku Steinbachově, citujícím úryvek z kázání Jana Josefa Khella z 28.8. 1735:

"Když nemoc Václavovi Vejmluvovi novitiusovi hlas odňala, kterež žádná lékařská moc navrátiti nemohla, musel on z kláštera vyjít, prosil ale horlivě před jitřním Matku Boží modle se u štatue, jenž v konventskym kostele nyní na oltáři jest, a v okamžení hlas všecken jemu navrácen jest a byl potom roku 1705 učiněn opatem."

V r.1808 byly zloději zcizeny dvě stříbrné korunky, totiž Matky Boží a Ježíška, i s žezlem.

Socha, centrální bod chrámu, necelý metr vysoká, je dřevěná, polychromovaná. Madona drží v pravé ruce žezlo, v levé Děťátko. Je obklopena dvojí řadou paprsků, na vnější řadě paprsků opět dva andělíčci, nahoře nad sochou v řadě vnějších paprsků podoba holubice, symbol Ducha Svatého. Nad korunou v oblaku socha Boha Otce se vztaženou pravicí.

Mohutný baldachýn tmavé šedomodré barvy je otevřený a drží ho dole dva andělé na obláčku, za jejichž autora je historiky považován sochař Řehoř Theny (+ 1759, autor mnoha plastik ve žďárském klášteře), tito dva cherubíni pochází z roku 1736 (*obr. 13*). Horní část baldachýnu je zdobena korunou s dvanácti hvězdami, kterou opět drží ze stran dva andělíčci.

V rovině dělení horního a spodního svatostánku jsou klečící andělé s rohy na svíčky.

Na spodní části baldachýnu hlavičky andělů, pod soklem dvě hlavičky a jedna nad středem homolovitého zakončení svatostánků.

Oltář je dřevěný, světlehnědé barvy, zlacený na vystupujících částech. Dvířka spodního svatostánku jsou zlacená.

Celková výše oltáře od podlahy presbytáře je 7 metrů.

Vedle oltáře jsou umístěny na podstavcích sochy sv. Jáchyma vlevo a sv. Anny vpravo.

KAZATELNA - byla původně v kostele sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáře, do Obyčtova byla věnována v r.1784, kdy onen kostelík vyhořel a chátral, zatímco v Obyčtově byla zřízena duchovní správa. Je dílem sochaře Řehoře Thenyho (t 5.5. 1759), oblíbeného umělce žďárského opata Václava Vejmluvy, z let 1729 - 1730.

Kazatelna (*obr. 14*) je dřevěná se základní zelenou barvou a hnědými okraji a lemováním. Hlavní ozdobou jsou tři zlacené reliéfy: zjevení Panny Marie Bočkovi z Obřan, sv. Jan Nepomucký v rakvi a svržení sv. Jana Nepomuckého do Vltavy.

Na kazatelnu vede schodiště - 7 schodů s bočnicemi bez reliéfů opět v základní zelené barvě a s hnědými okraji a lemováním.

V zadní části kazatelny, upevněné na triumfálním oblouku kostela, je zlacený reliéf křtu Páně. Nad střechou kazatelny - bez ozdob - jsou bílé desky Desatera a nad nimi socha Mojžíše.

Celková výše kazatelny je 5 metrů.

BOČNÍ KAPLE - kaple sv. Josefa - vpravo u presbytáře - s obrazem sv. Josefa s Ježíškem (*obr. 18*) snad od malíře Karla Kasala z Polné z roku 1850 a oltáříkem se svatostánkem. Tato kaple byla v r.1829 zbořena a znovu postavena v r. 1964.

- kaple sv. Jana Křtitele - vlevo u presbytáře - s obrazem sv. Jana Křtitele (*obr. 17*) od malíře Jandy z Velkého Meziříčí z roku 1810 a křtitelnicí z modrého mramoru i s víkem se soškou sv. Jana Křtitele z roku 1784. Tato kaple byla v r.1829 zbořena a znovu postavena v r. 1964.

- kaple Nejsvětější Trojice s oltáříkem Nejsv. Trojice a Božím hrobem, jenž byl sem umístěn v roce 1822. Dále je tu obraz "Útěk do Egypta" - Madona s Ježíškem (*obr. 16*).

OBRAZ "ÚTĚK DO EGYPTA" (*obr. 16*) - olejomalba - 90 x 140 cm - zobrazuje sedící Madonu v bohatém splývajícím šatě světle hnědé barvy s tmavým pláštěm přes kolena. V pravé ruce drží knihu, na levé ruce Dítě, které je odvrácené a drží v ruce červený květ. V blízkosti sedící postavy po obou stranách ptáčci. V pozadí zalesněný pahorek, vpravo silueta domu a před ní málo zřetelná postava muže, patrně sv. Josef. Obraz končí v horní části zaobleným půlkruhem, rám je mírně profilovaný, bez ozdob, zlacený, v šíři 9 cm. Olejomalba nenese žádný zřetelný podpis, je dílem malíře domácího původu - polní květ, ptáčci.

Pochází z kláštera dominikánů v Praze (z kostela sv. Petra a Pavla Na Poříčí), odkud jej s celým oltářem přivezl hodiškovský majitel rychty p. architekt Aleš Linsbauer a daroval jej kapli sv. Cyrila a Metoděje v Hodiškově. Odtud byl v roce 1877 darován

obyčtovskému kostelu a umístěn v levé části presbytáře. V roce 1891 byl na žádost obyčtovského faráře P. Václava Bezděka opraven a podlepen p. Stanislavem Strakou, pozlacovačem z Hodiškova. Po rekonstrukci hlavního oltáře v roce 1961 byl tento obraz přemístěn do zadní boční kaple Nejsvětější Trojice. *(dle soukromé kroniky z r. 1922 p. Stanislava Straky z Hodiškova č. 48)*

VARHANY - po postavení zdejšího kostela kolem roku 1734 zde byl pouze malý pozitiv bez pedálu, umístěný na dřevěném kůru, obíhajícím okolo lodi kostela. Tento pozitiv byl v roce 1810 prodán do radostínského filiálního kostelíka v Pavlově.

Dne 16.srpna 1810 zde byly instalovány nové varhany i s pedálem na náklad Náboženského fondu od Ignáce Horáka, varhanáře v Kutné Hoře. Tyto varhany již byly umístěny po stržení dřevěného kůru na nový kůr, tzv. "hudební", vyžděný pouze nad zadní částí kostela. V roce 1837 byly tyto varhany opraveny a naladěny od p. Františka Svítily, varhanáře z Nového Města. Avšak již v roce 1879 v zápisu do farní kroniky tehdejší farář P. Arnošt Vlček volá po další opravě těchto varhan.

V roce 1888 byly do kostela darovány varhany z brtnického kostela, zakoupené P. Františkem Padalíkem - obyčtovským rodákem (toho času farářem opatovským, vysvěceným dne 7. června 1867). Varhany měly 10 registrů, varhanářské práce prováděl p. Josef Votruba, varhanář z Počátek. Náklady na pořízení činily dosavadní již chatrné varhany a příplatek 350 zlatých. Svěcení varhan proběhlo 28.září 1888. V roce 1910 byly tyto varhany pozlaceny p. Františkem Drahozalem z Města Žďáru.

Začátkem 50. let XX. století zadal tehdejší farář P. Jan Kadeřábek firmě Organa z Kutné Hory stavbu nových varhan. V té době panoval v naší zemi pokračující zájem o varhany gigantické jak v dispozici varhan (více manuálové varhany s vysokým počtem rejstříků), tak v množství přídavných zařízení (spojky, kombinace...) a v oblíbě pneumatické traktury, která, ač poruchová, nelimitovala varhanáře v tomto gigantomanismu (v okolním světě se v té době již varhanáři vrátili k bezporuchové zdokonalované mechanické traktuře).

Tak zmíněná firma Organa (utvořená zestátněnými varhanářskými firmami Tuček a Meltzer) z Kutné Hory postavila v roce 1951 nástroj se 3 manuály a 38 registry.

Stroj I. a II. manuálu, jejich čerpadlo a plovákové měchy jsou umístěny v hlavní skříni západního kůru a část v zadním pozitivu, jenž je zabudován v empoře zábradlí kůru. Traktura I. a II. manuálu je pneumatická - výpustná.

Stroj III. manuálu s čerpadlem, plovákovým měchem a klaviaturou pro ladění je umístěn v uzavřené místnosti nad svatostánkem. Traktura - jak hrací tak rejstříková - je elektrická.

Hrací stůl je umístěn po pravé straně hlavní varhanní skříně, varhaník sedí čelem k oltáři.

V době stavby nových varhan byly zde umístěny prozatímní varhany (*obr. 19*), současná varhanní skříň (*obr. 20*) dle návrhu brněnského architekta A. Žlábků byla s varhanním nástrojem umístěna až na nový kůr, obíhající kolem lodi kostela. Skříň zhotovil Průmyslový podnik Telč, řezby restaurátor Vaněk z Brna. Sochy andělů na varhanní skříně pocházejí z Jihlavy od Minoritů. Zajímavostí je, že mělo být původně použito positivu ze zámecké kaple v Jaroslavicích, pro malé rozměry však od tohoto záměru bylo upuštěno. Ze starých varhan se bohužel nezachovala žádná část.

4.července 1993 byla na objednávku zdejšího faráře P. Josefa Hložka provedena ing. Zdeňkem Hromádkou, varhanářem z Frýdku-Místku, revize těchto varhan a doporučena alespoň nejnutnější částečná, nejlépe však celková oprava varhan. V dalších letech docházelo ke stále častějším nezbytným opravám, které však pro svou nedostatečnost a neodbornost vedly k úplné nefunkčnosti III. manuálu a k přibývajícím dalším závadám.

V roce 2006 provedlo několik varhanářů opět revizi varhan, v níž konstatovali jejich velmi špatný stav a po které obyčtovská farnost pod vedením P. Josefa Hložka přistoupila k provedení tříleté veřejné sbírky na rekonstrukci obyčtovských varhan.

ZVONY - patrně až do požáru v roce 1897, příp. až do dalšího požáru v roce 1907, zde byl zvon (zvony) s nápisem v gotických literách: "Bohu a poctiwi Obczy Običtowsky ke cti Ao 1403" (nápis zapsal do farní kroniky P. Antonín Slama, farář obyčtovský, v roce 1812 s podotknutím, že se jedná o "dosud tu jsoucí kostelní zvony"). Velký zvon byl dle legendy v dobách 30-leté války zakopán, aby byl zachráněn, a po dlouhém čase opět nalezen.

- původně byly zvony umístěny v dřevěné zvonici, stojící vedle kostela naproti stavení č.1. Po vystavění věže kostela roku 1798 byly sem zvony přemístěny.

- při požáru kostela dne 11.května 1907 je ve farní kronice výslovně uvedeno zničení zvonů. Obratem byly ulity 4 zvony nové od Arnošta Diepolda, zvonaře na Starém Městě Pražském.

1. zvon v průměru 112 cm, váha 827 kg, nápis: "Po hrozném požáru 11/5 1907, při kterém všechny čtyry zvony se rozlily, nové zvony ze staré zvonoviny s přibráním zvonoviny nové ulil Arnošt Diepold, zvonař na Starém Městě Pražském L. P. 1908. " Na zadní straně je vypuklý krucifix s nápisem: "Hlas můj života je hlas, do chrámu pojdte, volám vás."

2. zvon v průměru 88 cm, váha 357 kg, vpředu obraz Zvěstování P. Marie s nápisem: "Zdravas Maria!" a na zadní straně nápis: "Tyto zvony ulity byly za duchovní správy Důst. P. Václava Bezděka, konsistorního rady a faráře v Obyčtově, nákladem konkur. kostel.

výboru za předsedy Františka Květoně - od Arnošta Diepolda, zvonaře na Srém Městě Pražském 1908."

3. zvon v průměru 70 cm, váha 192 kg, na přední straně nápis: "Denně k modlitbě vás volám, při smrti nad vámi zalkám - ulil Arnošt Diepold, zvonař na Starém Městě Pražském 1908." Na zadní straně obraz sv. Cyrilla a Methoda s nápisem: "Sv. Cyrille a Methode, patroni země Moravské, orodujte za nás!"

4. zvon v průměru 36 cm, váha 32 kg, tzv. umíráček, vpředu obraz sv. Anděla Strážce s nápisem: "Potěšení zarmoucených, oroduj za nás!" Na zadní straně je nápis: "Ulil Arnošt Diepold, zvonař na Starém Městě Pražském 1908."

- dne 21.května 1917 byly s věže sundány 2 zvony (č.1 a 3) a 26.května 1917 odvezeny k válečným účelům (1. světová válka). Dne 16.srpna 1917 byl odebrán i zvon č.2.

- v r.1927 pořízeny od firmy N. Manoušek a spol., zvonárna v Brně - Husovicích, 2 nové zvony ve váze 800 kg (velký zvon) a 30 kg (umíráček) (*obr. 21, je zde dodnes*) jako náhrada za zvony ve válce odňaté. Zvony posvěceny 14.8. 1927.

- na Zelený čtvrtek roku 1942 byly odebrány k válečným účelům (2.světová válka) 3 zvony a ponechán pouze umíráček.

- v roce 1960 byly pořízeny dva současné zvony s elektrickou automatizací, ulité v České. V současnosti tedy jsou v obyčtovském kostele tyto zvony:

- velký zvon (*obr. 22*) - zobrazení: zvěstování Panně Marii

- nápisy: "Anděl Páně zvěstoval Panně Marii"

"Ulil Kovolit - Česká u Brna"

"Obyčtov L.P. 1960"

- malý zvon (*obr. 22*) - nápisy: "Svatý Cyrile a Metoději, orodujte za nás"

"Ulil Kovolit - Česká u Brna"

"Obyčtov L.P. 1960"

- v současnosti je v kostele ještě umíráček z roku 1927

- umíráček (*obr. 21*) - zobrazení: anděl strážný

- nápisy: "V hodině smrti při nás stůj"

"Věnoval Karel Čupr, farář"

"Ulil R. Manoušek v Brně 1927"

OKNA

- předsíň u sakristie - sklomalba: sv. Josef s Ježíškem v náručí

- sakristie - nápisy: "Ministrant v kostele nešeptá"

"Ministrant je poslušný a zbožný"

"Ministrant pomáhá bližnímu"

- presbytář vpravo - sklomalba: zvěstování Panně Marii andělem Gabrielem

- nápis: "Věnov. manželé Květ. P. M. a Stan. J. H. - L. P. 1907"

- presbytář vlevo - sklomalba: Maria s Ježíškem u Jáchyma a Anny

- nápis: "Věnov. paní Marta Linsbauerová na památku chotě Alexia, archit. z Hodiškova"

- loď vpravo 1.okno - sklomalba: uvedení Páně do chrámu, Simeon a Anna

- nápis: "Věnovali manželé Jan Evang. a Anna Padalíkovi z Obyčtova č. 22"

- loď vpravo 2.okno - sklomalba: Ukřižovaný, Maria a Jan

- nápisy: "+ za rodiče Cyrila a Marii Sochorovy z Hodiškova - 1937 - 1938 - pokorně prosíme"

"o. Vačkař - sklomalba Brno - Süsner"

- loď vlevo 1.okno - sklomalba: narození Páně

- nápisy: "L.P. 1937 Věnovali manželé Jan Evang. a Anna Padalíkovi z Obyčtova č. 22"

"o. Vačkař. Brno." (*okenář*)

- loď vpravo 2.okno - sklomalba: nalezení Páně v chrámě

- nápis: "Na památku dcery Růženy, zemřelé 2.května 1937, věnovali Josef a Marie Kotíkovi, Obyčtov č.9"

- schodiště na kůr - sklomalba: desky Desatera

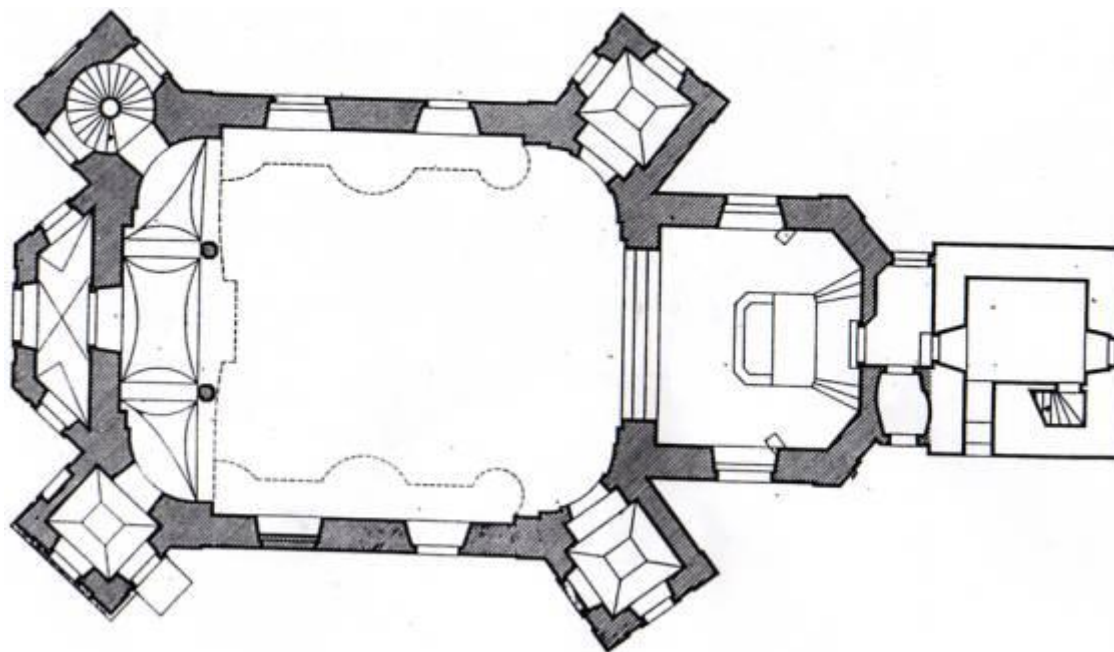
- kaple Nejsv. Trojice 1.okno - sklomalba: zjevení Pany Marie Bernardetě Soubirousové v Lourdech

2.okno - sklomalba: tzv "Studniční" Panna Maria obyčtovská (*oděná i s Děťátkem do pláštíku, do kterého byla oblékána v různých barvách ještě v první polovině 20.století*)

- nápis: "Panno Maria obyčtovská, Matko Boží, oroduj za nás, kteří se k Tobě utíkáme"

III. Obrazová příloha

(obr. 1) - půdorys kostela ve tvaru želvy.

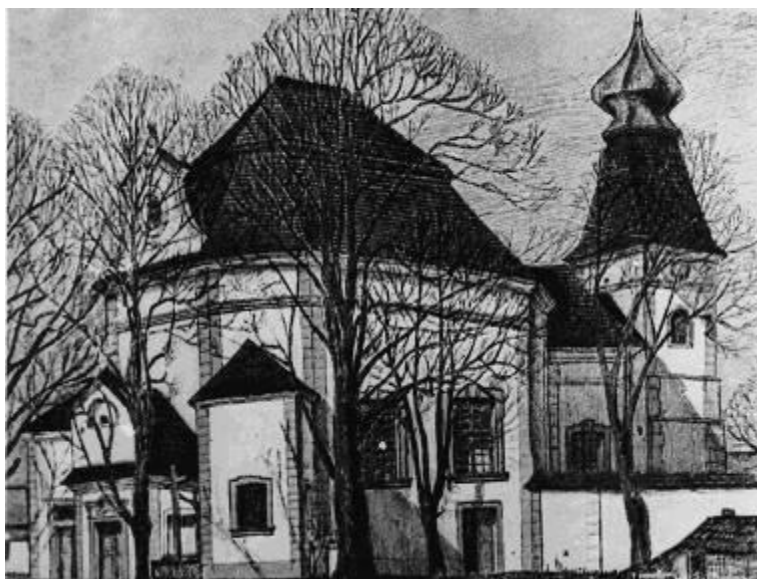
(obr. 2) - portrét Václava Vejmluvy (*1670, + 17.3. 1738), opata žďárského cisterciáckého kláštera, autorem portrétu je italský malíř Simone Gionima.

(obr. 3) - kostel před r.1846 s věžičkami nad bočními kaplemi, již chybí boční kaple u presbytáře zbořené v r.1829.

(obr. 4) - kostel mezi léty 1847 a 1907 - došková střecha, chybějící boční kaple u presbytáře, nad zadními kaplemi jednoduché stříšky.

(obr. 5) - po požáru v r.1907.

(obr. 6) - kostel po r.1907 - plechová střecha, chybějící boční kaple u presbytáře

(obr. 7) - současný obyčtovský kostel.

(obr. 8) - původní hlavní oltář s baldachýnem před r.1877, socha Panny Marie s Děťátkem byla až do poloviny XX. století oblékána do barevných plášťů a závojų.

(obr. 9) - hlavní oltář mezi léty 1877 a 1958 s obrazem Navštívení Panny Marie.

(obr. 10) - zahalený hlavní oltář plátným obrazem Ukřižovaného v postní době - 40. a 50. léta XX. stol. Obraz "Útěk do Egypta" je umístěn v levé části presbyteria.

(obr. 11) - současný hlavní oltář z r.1958 - 1961.

(obr. 12) - oltářní socha Panny Marie - kopie gotické dřevorezby Panny Marie "Studniční".

(obr. 13) - plastika cheruba z hlavního oltáře, dílo sochaře Řehoře Thényho z r.1736.

(obr. 14) - kazatelna, pocházející z kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, s plastikami od sochaře Řehoře Thenyho z let 1729 - 1730.

(obr. 15) - křtitelnice z modrého mramoru s víkem se soškou sv. Jana Křtitele z roku 1784.

(obr. 16) - obraz "Útěk do Egypta"

(obr. 17) - obraz sv. Jana Křtitele

(obr. 18) - obraz sv. Josefa s Ježíškem

(obr. 19) - prozatímní varhany z r.1951.

(obr. 20) - současné varhany.

(obr. 21) - současný zvon "umíráček" z r.1927 od firmy N. Manoušek a spol.

(obr. 22) - současné zvony z r.1960 s elektrickou automatizací, ulité v České.

IV. Prameny

- farní protokol obyčtovské farnosti započatý P. Antonínem Slamou, obyčtovským farářem, v r.1812
- farní protokol obyčtovské farnosti započatý P. Josefem Poppem, obyčtovským farářem, v r.1832
- "Historie kostela a fary obyčtovské" - písemná práce, autor: Lada Brabcová, studentka Gymnázia ve Žďáře nad Sázavou r.1993, konzultant Ivo Filka
- "Kostel Navštívení Panny Marie", ročníková práce, autor: Svítlová Arnoštka, 1972
- písemné poznámky P. Josefa Hložka, SJ, obyčtovského faráře (+ 2007)
- soukromá kronika p. Stanislava Straky z Hodiškova č.48 z r.1922
- "Jan Santini - život a dílo", autoři: ing. arch. PhDr Viktor Kotrba, CSc a PhDr Jan Sedlák, vydala Okresní památková správa ve Žďáru nad Sáz. v r.1977
- "Sochař Řehoř Theny", autor: Alois Plichta, Krajské nakladatelství v Havlíčkově Brodě v r.1960
- "Vlastivěda moravská", autor: Svoboda, 1937
- revizní zprávy varhanářů z r.1987, 1993 a 2006
- materiály pro obrazovou část byly získány z archivu obyčtovské fary a od farníků

V. Závěr

Některé informace v tomto souboru mohou být nepřesné, neboť byly čerpány z mnoha zdrojů ne vždy zcela věrohodných a odborných. Text na některých místech čerpá z místních legend a vyprávění. Vřelý dík patří všem, kteří jakkoli přispěli k poznávání historie obyčtovské farnosti, i těm, kteří tyto zaznamenané historické události ještě doplní a upřesní tam, kde je třeba.

S požehnáním P. Pavla Habrovce, t. č. obyčtovského duchovního správce, uspořádali Petr Hrnčíř a Pavla Přikrylová, obyčtovští farníci.

V Obyčtově, L.P. 2007.